

محل مهر مدرسه		بسمه تعالی		ارزشیابی درس : ادبیات فارسی	
تاریخ آزمون : شروع آزمون : مدت آزمون : ۹۰ دقیقه تعداد صفحه : ۴		مدیریت آموزش پرورش منطقه ۳ تهران ارزشیابی نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ دبیرستان دوره دوم کوشش		پایه و رشته تحصیلی : دهم ریاضی و تجربی نام و نام خانوادگی : شماره کارت: نام دبیر :	
بارم	ردیف				
محفل علم و دانش، باغ بهشت است امام علی (ع)					
قلمروی زبانی (۷ نمره)					
۰/۵	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) شیخ بفرمود تا آن روز موشی گرفتند و در حَقّه کردند. ب) رنج هیچ کس ضایع مکن.				
۰/۲۵	واژه «نجابت» در عبارت «شفق آینه‌دار نجابت» با کدام یک از گزینه‌های زیر مترادف نیست؟ الف) اصالت ب) پاک‌منشی ج) آبرو د) بزرگواری				
۰/۲۵	فعل در کدام جمله از گزینه‌های زیر به معنی «وارد شدن» است؟ الف) روز سیوم به مجلس وزیر شدیم. ب) نگذاشت که ما به گرمابه دررویم.				
۱	در میان گروه واژگان زیر غلط‌های املائی را بیابید و صحیح آن‌ها را بنویسید. «ورطه و گودال- محال و غیرممکن- حزم و دوراندیشی- قرابت و نزدیکیان- گذاردن و به جا آوردن- محنت و رنج- عجل و مرگ- ادبیات غنایی- فرغت و دوری- عداوت و دشمنی- ثبات و پایداری- قالب و مسلّط»				
۰/۷۵	املائی درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) عاقل در دفع مکاید دشمن، تأخیر (صواب/ ثواب) نبیند. ب) دیوار شهر خراب شده است، آن را (امارت/ عمارت) باید کردن. ج) تا عهد تو دربستم عهد همه بشکستم/ بعد از تو روا باشد (نغز/ نقض) همه پیمان‌ها				
۰/۲۵	کدام یک از واژگان زیر ارزش املائی بیشتری دارد؟ الف) شرم ب) غرض ج) بی‌نوا د) متدین				
۲	با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ صحیح دهید. «آنکه عمری می‌دویدم در پی او سوبه سو/ ناگهانش دیدم با دل نشسته روبه‌رو» الف) بیت را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید.(۱) ب) نقش دستوری واژه «دل» و ضمیر «ش» در بیت بالا چیست؟ (۰/۵) ج) زمان دقیق فعل «نشسته» در بیت بالا را مشخص کنید. (۰/۵)				
۰/۵	فعل حذف شده در بیت زیر را بیابید و نوع حذف را نیز مشخص کنید. «سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری/ که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد»				

۰/۵	در عبارت زیر، یک وابسته پیشین و یک وابسته پسین بیابید و نوع آن (صفت یا مضاف‌الیه) را مشخص کنید. «در این میان صیادان برسیدند و هر دو جانب آگیر محکم بیستند»	۹				
۰/۵	نوع ترکیب (وصفی- اضافی) را در گزینه‌های زیر مشخص کنید: الف) عجایب‌نقش‌ها: ب) تن‌جامه:	۱۰				
۰/۲۵	در بیت زیر یک واژه «دو تلفظی» بیابید. «سر فتنه دارد دگر روزگار/ من و مستی و فتنه چشم یار»	۱۱				
۰/۲۵	کاربرد پسوند «-ک» در واژه «بالشتک» چیست؟	۱۲				
قلمروی ادبی (۵ نمره)						
۰/۷۵	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. الف) ادبیات عرفانی در حوزه ادبیات جای می‌گیرد. ب) کتاب یک اثر تعلیمی است. ج) ادب مقاومت نام دیگر ادبیات است.	۱۳				
۰/۲۵	در کدام گزینه نام نویسنده به ترتیب نام اثر درست آمده است؟ «الهی‌نامه- دیوار- سفرنامه- گوشواره عرش- اسرارالتوحید» الف) عطار نیشابوری- سهراب سپهری- ناصر خسرو- سیدعلی موسوی گرمارودی- محمدبن منور ب) عطار نیشابوری- جمال میرصادقی- ناصر خسرو- سیدعلی موسوی گرمارودی- محمدبن منور	۱۴				
۱/۵	با توجه به موارد قسمت «الف»، آرایه‌های مناسب را از قسمت «ب» انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (یک مورد اضافی است). <table><tr><th>الف</th><th>ب</th></tr><tr><td>الف) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد/ حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی ب) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای/ فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد ج) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام/ بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد د) هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حسیض هم می‌توان عزیز بود و) در آب حیات تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها بود ه) از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر/ یادگاری که در این گنبد دوار بماند</td><td>۱) حس آمیزی ۲) تضاد ۳) مجاز ۴) حسن تعلیل ۵) سجع ۶) پارادوکس ۷) استعاره</td></tr></table>	الف	ب	الف) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد/ حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی ب) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای/ فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد ج) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام/ بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد د) هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حسیض هم می‌توان عزیز بود و) در آب حیات تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها بود ه) از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر/ یادگاری که در این گنبد دوار بماند	۱) حس آمیزی ۲) تضاد ۳) مجاز ۴) حسن تعلیل ۵) سجع ۶) پارادوکس ۷) استعاره	۱۵
الف	ب					
الف) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد/ حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی ب) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای/ فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد ج) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام/ بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد د) هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حسیض هم می‌توان عزیز بود و) در آب حیات تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها بود ه) از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر/ یادگاری که در این گنبد دوار بماند	۱) حس آمیزی ۲) تضاد ۳) مجاز ۴) حسن تعلیل ۵) سجع ۶) پارادوکس ۷) استعاره					
۰/۵	با توجه به قسمت‌های مشخص شده، «استعاره» و «مجاز» را در بیت‌های زیر بررسی کنید. الف) فروغ رویت اندازی سوی خاک/ عجایب‌نقش‌ها سازی سوی <u>خاک</u> ب) <u>بادی</u> که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت/ هم بر چراغدان شما نیز بگذرد	۱۶				
۰/۵	مفهوم کنایه‌های زیر را بنویسید: الف) نگاه دار سر رشته تا نگه دارد (سر رشته نگه داشتن): ب) گندم‌نمای جو فروش نباش:	۱۷				

۰/۵	۱۸	آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) گفت در این معرکه یکتا منم/ تاج <u>سر گلبن</u> و صحرا منم (اضافه استعاری- اضافه تشبیهی) ب) صبا بر آن <u>سر</u> زلف ار دل مرا دیدی/ ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد (ایهام- ایهام تناسب)
۱	۱۹	جاهای خالی را با مصرع مناسب کامل کنید. الف) چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم/ ب) / کوتاه نظری باشد رفتن به گلستان ها
قلمروی فکری (۸ نمره)		
۴	۲۰	ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) تویی رزاق هر پیدا و پنهان/ تویی خلاق هر دانا و نادان (۰/۵) ب) گه به دهان برزده کف چون صدف/ گاه چو تیری که رود بر هدف (۰/۵) پ) بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند. (۰/۲۵) ت) چندان تناوری و بلند/ که به هنگام تماشا/ کلاه از سر کودک عقل می افتد. (۰/۵) ث) وین بوم محنت از پی آن تا کند خراب/ بر دولت آشیان شما نیز بگذرد (۰/۵) ج) غبار راهگذارت کجاست تا حافظ/ به یادگار نسیم صبا نگه دارد (۰/۵) چ) برادران یوسف چون او را زیادت نعمت دیدند و یعقوب را بدو میل و عنایت دیدند، آهنگ کید و مکر و عداوت کردند. (۰/۷۵) ح) قیاس کند که مرا اهلیت چیست؟ (۰/۲۵) خ) بلبلان را دیدم که به نالش درآمده بودند از درخت. (۰/۲۵)
۰/۵	۲۱	مفهوم ابیات و عبارت زیر را بنویسید. (به هیچ عنوان معنا نکنید) الف) خون تو با خون بهایت، حقیقت، در یک تراز ایستاد. ب) وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند.
۰/۲۵	۲۲	شاعر در بیت «گل از شوق تو خندان در بهار است/ از آتش رنگ های بی شمار است»، علت شکوفایی گل را چه می داند؟
۰/۵	۲۳	شاعر در بیت «ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن/ تأثیر اختران شما نیز بگذرد» به کدام باور گذشتگان اشاره دارد؟
۰/۲۵	۲۴	شاعر در بیت «حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست/ که آشنا سخن آشنا نگه دارد»، به کدام ویژگی معشوق اشاره می کند؟
۰/۵	۲۵	یک ضرب المثل معادل با مفهوم عبارت «و اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن» بنویسید.
۰/۵	۲۶	به چه دلیل نویسنده می گوید «بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان»؟
۰/۵	۲۷	مفهوم مشترک عبارت «شرف المکان بالمکین» با ابیات زیر چیست؟ «در فکر آن گودالم/ که خون تو را مکیده است/ هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حسیض هم می توان عزیز بود/ از گودال بپرس»

۰/۵	ارتباط مفهومی دو بیت زیر را با هم بررسی کنید. الف) ما بارگه دادیم این رفت ستم بر ما/ بر قصر ستمکاران گویی چه رسد خذلان ب) چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد/ بیداد ظالمان شما نیز بگذرد	۲۸
۰/۵	مفهوم مشترک دو بیت زیر چیست؟ الف) شاد و بی‌غم بزی که شادی و غم/ زود آیند و زود می‌گذرند ب) دوران روزگار به ما بگذرد بسی/ گاهی شود بهار و دگرگه خزان شود	۲۹
۲۰	موفق باشید	
نمره به عدد: نمره به حروف: نام و نام خانوادگی مصحح:		